

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nunquid lex humana omnium uirtutu[m] actus præcipiat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ri audacesque homines reipublica inferunt
haud tamen arbitratu necessarium, cun-
ctas subinde culpas, in quas debilitate hu-
manum genus dilabatur, earundem vigo-
re vlciscendas.

Ad secū-
dū arg.

Ad secundum autem respondetur homi-
nes ad virtutem allicendos esse ac promo-
uendos more suo, vt scilicet gradatim co-
rum imperfectione ad perfectionem ap-
pulsā, promouentur. Obidque non sunt
legibus, quae omnibus debent esse commu-
nes, illa instituenda egregia officia, quae so-
lis integris viris, & virtute progressis possi-
bilia sunt: sed illa potius quae etiam imper-
fectiores adire ferreque possunt, vt illis faci-
lioribus imbuti, ad alia, quae ardua sunt, va-
leant sua sponte conscendere: ac non citius
visu veniat, vt dum nimia legum angustia
sepuntur, in deteriora prosiliant. Nam (vt
legitur Proverb. 30.) Qui nimis emungit,
elicit sanguinem. Et Matth. 9. Si vinum no-
num, id est ardua, & calore feruentia man-
data, mittatur in vases veteres, id est, in ho-
mines impuros, corruptisque affectibus la-
ceros, vinum effunditur, hoc est, praecepta
contemuntur, & ex contemptu iniqui in
peiora prorumpunt.

Pro. 30.
Matt. 9.

Ad ter-
tium.

Ad tertium respondetur: quod etsi lex
humana à naturali deriuetur, non tamen
illam ad vnguem adaequare debet: neque
ideo (vt loco citato ait August.) quod non
omnia vetet, quae vetat, & iubet, impro-
banda sunt.

ARTICVLVS III.

*Vtrum lex humana omnium virtutum
actus praecipiat.*

VT circa malorum prohibitionem sic
& circa virtutum praecipionem vi-
dendum est, quam late lex humana se ex-
tendat, vt scilicet omnium virtutum
actus debeat praecipere. Et arguitur à par-
te negatiua. Virtutum officia, vitiorumque
opera contraria sunt, lex humana non om-
nia prohibet vitia: ergo nec omnes praeci-
pit studiosas actiones. Secundo, virtutis o-
pus à virtute procedit. Virtus autem finis
est legis, eam, vt diximus, finis legislatoris
est, bonos studiososque facere ciues: prece-
pta vero legis, non finis, sed media sunt ad
consequendum finem: virtutum opera non
caidunt sub precepto legis. In contrarium

Argu. 1.
partis
negati-
uae.
Argu. 2.

autem est auctoritas philosophi 5. Ethic. c.
1. vbi ait: Leges ad communem omnium
utilitatem de omnibus dicuntur. Quare praeci-
pit, inquit, lex & ea agere quae ad virum
pertinenti sunt, & item ea, quae sunt tem-
perantiae, & etiam ea, quae sunt mansueti,
& in ceteris identidem virtutibus atque vi-
tibus alia iubens, atque alia vetans.

Ad praesentem questionem perinde at-
que ad praecedentem duabus conclusioni-
bus respondetur. Prior est: Nulla est virtu-
tis species, de cuius actibus non aliquos praeci-
piat lex humana. Conclusio est, non solum
Aristot. loco citato, verum & Platonis
Dialog. 1. de legibus, vbi ait, eos qui de di-
uina Republica disserunt, non ad particu-
lam virtutis, & praesertim ad deiectionem,
sed ad vniuersam virtutem respexisse pu-
tandum, & per singulas earum species leges
quasi, Ratio autem quam nos natura docet,
quamque sanctus Th. dilucidat haec est:
Virtutum species ratione obiectorum
distinguntur: nullum autem est virtutis
obiectum, quod non ad bonum referri
possit commune, quin vero sepius idem
etiam ad priuatum, vt ea quae fortitudinis
sunt, & ad protectionem, seu propria perso-
nae, seu amici accommodari contingit, & rursus
ad tutelam Reipublicae: Et quae sunt tem-
perantiae, ad bonam priuati hominis valem-
tudinem, & rursus, vt habilior eius ad con-
templationem fiat eorum quae bono publi-
co conducunt. Et simile est in ceteris. Cum
igitur lex omnis humana (vt dictum est)
ob commune mortaliū utilitatem con-
stituatur, consequens fit, vt nulla sit virtutis
species, de cuius actionibus lex humana non
iubeat. Quod si des forte priuatum aliquis,
infrā tibi respondebitur. Posterior conclusio:
Leges humanae non de singulis actibus
singularium virtutum praecipiunt. Itaque
praecipiunt de singularium virtutum ali-
quibus actionibus: non tamen de singulis
omnium. Vt si verbi gratia dixerimus, in
materia fortitudinis praecipit lex huma-
na, Reipublica defendere etiam cum mor-
tis periculo: non autem sic defendere ami-
cum: sed hoc relinquit naturae. In materia
temperantiae praecipit, Ecclesia certis die-
bus ieiunia, non autem in reliquo tempo-
ris anno moderatè comedere, quod facit
lex naturae. In materia religionis iubet cer-
tos dies diuinis dedicare, ac sacris interef-
se: non autem ad alias cogitationes libe-

Prima
conclu.

Aristot.
Plato.

Rō' con-
clusion.

Secūda
conclu.

Expla-
nat' con-
clusio.

Ans. In materia iustitiæ & liberalitatis præcipit in graui necessitate & parentib. alere filios s'm suum statum & nonnunquam filijs vice versa parentes. Extra illos autem casus reliqua ad legem naturæ & diuinam remittit de honore parentibus deferendo. In summa, lex humana ea duntaxat præcipit officia, quæ ad bonum commune referuntur, uel per se, & proxime, ut ad publicum bellum arma indui, uel mediate (ut aiunt) ut illa quæ ad bonam artinet disciplinam, per quâ ciues ad bonum iustitiæ & pacis instituuntur. Quæris ergo, quid si aliqua esset uirtutis species quæ nullatenus ad bonum publicum referri posset? Respondetur nullam esse profus, cuius non saltem aliquis actus ad idem bonum quandoq. referri valeat. Neque uero generalis hæc conclusio morales tantum uirtutes amplexatur, uerum & intellectuales. Legibus namque humanis, & artes iubentur in republica & scientiarum contemplationes. At uero si ita res habet, ut et uirtutes intellectuales conclusio comprehendat, emergit statim argumentum quod nõ sit in uniuersum uera. Nam obiectum suprema uirtutis intellectualis, in qua summa posita est nostra felicitas, cum Deus ipse sit per essentiam, in nullum aliud commune bonum est referibile. Respondetur autem quod etsi per se Deus in nullum alium referatur finem, eo quod ipse sit uniuersalis omnium, idemq. sumus, amen quatenus facili uisione a nobis attingitur & possidetur, referatur quidem, tum in nostram felicitatem ac beatitudinem, tum etiam in suam ipsius gloriam quæ per eandem uisionem fit in beatis illustrior.

Ad primum argumen. Ad primum igitur argumentum respondetur, quod sicut lex humana nõ prohibet singulos uitiosos actus ita ueq. præcipit studiosos uniuersos. Sed est tñ differentia quod quantum ad uirtutes nulla est species cuius non aliquem præcipiat actum, tamen quantum ad uitia, nihil uetat aliquam esse speciem cuius nulli actum prohibeat. Et propterea præcedenti articulo responsum est ad uniuersalitem negatiue presenti uero affirmatiue. Nullum. n. prohibet aut iocofum aut officiosum mendacium, neque ullam simplicem fornicationem, nisi circumstantiam habeat speciem uariantem in genere motis, ut adulterium, in cœstum, &c. Ad secundum respondetur, quod actus. Bifariam dicitur uirtutis, uno modo quantum

ad substantiam, quia scilicet sit secundum rationis normam, siue ex habitu procedat siue ab eo fiat qui non est habitu præditus. Alio uero modo quia ex habitu proficiscitur, atque adeo prompte & delectabiliter fit, lex ergo nihil de habitibus præcipit, sed de actibus, qui media sunt ad comparandum habitum. Præcipit inquam pro republica pugnare, nihil curans ex habitu id fiat agere, autem ex habitu, non est præceptum legis, sed finis, nam iubendo nobis operari intendit legifer habitus in nobis ingenerare, qui bus studiosi efficiamur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum lex humana imponat subditis necessitatem in foro conscientia.

Postquam uisum est de potestate legis humanæ quantum ad extensionem uidere restat quantum ad eius vim, an usque ad conscientias attingat, quas ligare possit. Est enim statim in proptulo argumentum à parte negatiue. Potestas inferioris non attingit usque ad superioris forum, ut in eius iudicio obligare possit, potestas leges ferendi humana est inferior diuina, ergo non potest conscientias ligare quantum ad diuinum forum. Secundo arguitur, quod inde sequeretur & patrefamilias suis liberis posse itidem leges sciscere, quæ conscientias obligarent in foro Dei. Nam licet præceptum est obedire superioribus, ita & honorare parentes ubi & obedientia comprehenditur, consequens autem uideatur esse contra id quod supra dictum est, nempe citra uim coercitiuam, quæ in patrefamilias non existit, leges non posse conditi. Tertio, iudicium conscientia ex diuinis pendet mandatis, quæ indicia sunt & documenta diuinæ uoluntatis, contingit autem leges humanas cum diuinis pugnare, secundum illud Math. 15. Irritum fecistis mādatum Dei, propter traditiones uestras, ergo non omnis lex humana obligat in foro conscientia. Quin uero quarto arguitur: Sententia iudicis (ut supra diximus) est quadam legis applicatio, eiusmodi autem sententia non semper obligat, etiam si in foro exteriori iusta sit, ut puta dum iudex secundum allegata & probata contra ueritatem innocentem condemnat. Immo

Argu. 1.

Argu. 2.

Argu. 3.

Argu. 4.